

Gyermekek és ifjúság a közösségekben modul

TÁMOP-5.5.4-09/2-C-2009-0006 Útitársak projekt

Készítette:

Kóbor Krisztina

Közreműködtek:

**Buday Dóra – szociális munkás,
IP szemléletű közösségi munka szakirányú tk. hallgató
Hegedüs Diána – ifjúságsegítő (FSZ) szak 1. évfolyam
Selyem Ferenc – szociális munka (BA) szak 2. évfolyam**

2011. június

Tartalom

1. A modul értelmezése a keretet adó projektben	3
2. Gyermek és ifjúság a közösségekben modul.....	4
3. Tartalom	10
Irodalomjegyzék.....	18

1. A modul értelmezése a keretet adó projektben

- Jelen modul a keretet adó „Útitársak” projektben két szerepet kap. Egyik szerepeként a kidolgozott interprofesszionális szemléletű közösségi munka szakirányú továbbképzésének választható tárgya, másik szerepeként pedig PILOT képzésként működik, azaz a szociális továbbképzési rendszerben továbbképzésként kerül felkínálásra.
- Ebből következően, és a projektben a modul definiálására, értelmezésére vonatkozó elképzelések szerint is, az alább ismertetett modulnak komplexnek, a témát teljesen átfogónak, ugyanakkor a különböző hallgatói csoportok által megfogalmazott igényekhez rugalmasan alkalmazkodónak kell lennie.
- Jelen modult tehát - a fentieknek megfelelően - olyan, a gyermekek és fiatalok közösségeire irányuló, interprofesszionális szemléletű komplex ismeretelemnek és a tanulást támogató módszertannak tekintjük, mely
- a jó társadalmi működés (összetartó, célirányos, érdekeiket képviselni tudó állampolgárokból álló közösségek, amik produktívan járulnak hozzá a térség fejlesztéséhez) formálását segíti elő a gyermekek és fiatalok közösségeinek interprofesszionális szemléletű kezelésével (így a problémafókuszú szociális munka szempontjából preventív),
- a szociális munka és a pedagógia, építészet, egészségügy, büntetésvégrehajtás, rendőrség, stb. találkozási területének ismereteit foglalja össze,
- lehetővé teszi tárgyában a szociális munkát illetve a partnerszakmát tanulók és gyakorlók közös – de akár önálló – ismeretszerzését,
- lehetőséget ad különböző konkrét képzési szükségletek kielégítését szolgáló konkrét képzési programok kialakítására. A modul tartalmának célirányos szűkítésével és válogatásával, különböző szintű és különböző szakok számára elkülönülő vagy közös felsőoktatási tantárgyprogramok, illetve továbbképzési programok kialakítását célozza.

2. Gyermek és ifjúság a közösségekben modul

2.1. A modul megvalósításának előfeltételei - Szükségletek és lehetőség más tantárgyakkal való koncentrációra

A Széchenyi István Egyetem Szociális Munka Tanszéke által létrehozott TAMOP 5.4.4.-09/2/C-2009-0006 „Útitársak” című projekt szükségletfelmérésének egyetemi hallgatókra koncentráló részeredményei indokolják a kialakítandó Gyermek és ifjúság a közösségekben modul szükségességét, illetve irányvonalat adnak kidolgozására vonatkozóan.

A dokumentum összesen 351 jelenlegi, volt szociális és más szakos hallgató véleményét mutatta be az interprofesszionális szemléletű közösségi munka képzésről és tevékenységről. Az **alapadatok** tekintetében megállapítható, hogy az összesen 351 fős mintából a jelenlegi hallgatóink lekérdezése a legteljesebb körű, hiszen ők voltak leginkább elérhetőek számunkra. A volt hallgatóink tekintetében a végzetek csupán egy ötödét sikerült megszólítani kérdőívünkkel, ugyanakkor lényeges, hogy a lekérdezés földrajzilag és a munkavégzés területét tekintve is széleskörű, ami megmutatja a szociális munka különböző területein dolgozók véleményazonosságait és - különbségeit. A mintából a legnagyobb csoportot a más szakos hallgatók teszik ki, ugyanakkor az egyetemünk hallgatói létszámát tekintve nem reprezentatív a lekérdezésünk. A más szakos hallgatók mintájában a legnagyobb részt a Szociális Munka Tanszékkal egy intézetben működő Egészségtudományi Tanszék hallgatói teszik ki.

Az **interprofesszionális szemléletű közösségi munka értelmezése tekintetében** összefoglalóan megállapítható, hogy a kérdések során a válaszadók leginkább az interprofesszionális szemléletre összpontosítottak, a kérdések közösségi munkára vonatkozó része szinte teljesen a háttérbe szorult. Nem tudjuk, hogy mindez értelmezési nehézségből adódott-e vagy az alapképzés, melyben a hallgatók részt vettek, inkább az interprofesszionalitásra helyezte a hangsúlyt és nem a közösségi munkára, ebből adódóan születtek a válaszok. A volt és a jelenlegi hallgatók tekintetében viszont egyaránt tapasztalható jelenség ez, aminek okát valószínűleg BA képzésünkben kell keresni. Érdekes viszont, hogy a más szakos hallgatók esetében is – már aki egyáltalán hallott a fogalomról, hiszen értelemszerűen közöttük a legalacsonyabb ezen hallgatók száma – tapasztalható a fogalom csak az

interprofesszionálisra koncentrálnak, és a közösségi munka teljes negligálása. ***Mindez jelen modul szempontjából azt jelenti, hogy a PILOT képzések során egyértelműen tisztázni kell a modul kereteit: a hangsúly és a modul gerince a gyermek és ifjúsági közösségekre, ezek építésének segítésére kerül, az interprofesszionális „csak” szemléletként jelenik meg. Az interprofesszionális közösségi munka megjelenítése a képzésekben és a gyakorlatban minden célcsoport esetében fejlesztésre szorul. Jelenlegi hallgatóink esetében az ezzel kapcsolatos legelső szükséglet az alapképzés elméleti-gyakorlati részeinek egységesítése az irányultság szempontjából, hiszen addig, míg nem szereznek pontos ismereteket a témakörrel, nem születhet a továbbfejlődésre igény. Tehát az interprofesszionális közösségi munka képzés iránti szükséglet felkeltése javarészt a saját felelősségünk. Ehhez a felelősséghez társul a volt hallgatók esetében az az igény, hogy – bár ők érvényesítenék a szemléletet és munkaformát a gyakorlatban, nem találnak ehhez partnereket – más szakos hallgatókban is felkeltsük az érdeklődést a témakör iránt annak érdekében, hogy végzett hallgatóink művelni tudják. Ugyanakkor más szakos hallgatók megkérdezéséből kiderül a tény, hogy ebben a kérdésben az első dolgunk a fogalom megismertetése velük, tehát ugyanúgy meg kell alapozni a képzés iránti szükségletet, mint a jelenlegi hallgatóink esetében.***

Érdekes tapasztalat minden célcsoportnál, hogy a fogalom értelmezése körüli bizonytalanság, illetve a képzésben és gyakorlatban megjelenő hiátusok ellenére, minden célcsoport túlnyomó többsége úgy látja, hogy relevanciája van az interprofesszionális szemléletű közösségi munkának a képzésben és a gyakorlatban, s a legtöbben a munkavégzés nagyobb hatékonyságát emelték ki, mint a legfontosabb indokot.

Külön kiemelendő a szükségletfelmérés azon eredménye, hogy a megkérdezett 52 fő volt szociális szakos hallgató közül a legtöbben a gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások területén látják alkalmazhatónak az interprofesszionális közösségi munkát. A hallgatók tehát a gyermekvédelemben érzik a legnagyobb szükségét annak, hogy az ilyen szemléletű közösségi munka nem nélkülözhető.

Szintén összecseng a jelenlegi, a volt és a más szakos hallgatók kérdőíveinek elemzése során az a ***szükséglet, amely a képzésre magára és a jellegére irányul.*** Magára a képzésre – jelenlegi és volt hallgatóink közül – a célcsoport túlnyomó többsége jelentkezne. ***A legtöbben a Master képzési formát részesítenék előnyben, majd a szakirányú továbbképzés következik,***

bizonyítva, hogy a projekt a megfelelő képzési formákat célozta meg, melyre igény mutatkozik mind jelenlegi, mind végzett hallgatóink körében. Ezen képzési formák preferálása szintén bizonyítja, hogy a jelenlegi és volt hallgatóink hosszabb távú képzési formákban gondolkodnak, nem tanfolyami keretekben, tehát az interprofesszionális közösségi munka „megér számukra még egy misét”.

Más szakos hallgatók esetében a képzésre való jelentkezés nyilván bizonytalanabb, tükrözi a fogalomhasználat és a képzésben való megjelenés körüli bizonytalanságokat, és ismét megerősíti azt a tényt, hogy az első a szükséglet-felkeltés érdekében az ismeretek továbbítása a más szakos hallgatók felé is. Ugyanakkor a képzésre potenciálisan jelentkezők leginkább a szakirányú továbbképzést részesítenék előnyben, ami összecseng a projektertervvel.

Mindhárom célcsoport a képzési szükségletek körének felmérése során még egy dologban megegyezett: ***gyakorlat-orientált képzést tartanának csak elfogadhatónak.***

A szükségletfelmérés eredményeit kiegészítendő, a három, modul-kidolgozásban közreműködő hallgató segítségével rövid, konkrét felmérést végeztem a jelenlegi szociális munka szakos és ifjúságsegítő szakos hallgatók (a választható PILOT kurzus potenciális célcsoportja), valamint a szakirányú továbbképzésben résztvevő 32 fő között (a választható tárgy potenciális célcsoportja a szakirányú továbbképzésben) a kialakítandó modullal kapcsolatosan.

Eredmények:

A megcélzott összesen 117 fő közül 38 fő töltötte ki 10 nap alatt a kérdőívet (32%). Megoszlásukat az 1. ábra mutatja.

1. ábra

Mivel a stúdium választható tárgyként fog szerepelni, ezért alapvető kérdés volt számomra, hogy hányan érdeklődnek iránta, hányan választanák. A válaszadók 100%-a választaná a stúdiumot, ugyanakkor 1 fő jegyezte meg, hogy ő nem kíván gyerekekkel és fiatalokkal dolgozni a későbbiekben, illetve 3 főnek van már elég kreditje a választható tárgyak között. Ez a 4 fő a kérdőívet kitöltő felsőbb évesek közül került ki, valamint a szakirányú továbbképzés hallgatói közül.

A következő nyitott kérdés arra irányult, hogy mit takarjon maga a stúdium. A válaszadók alapvetően három nagy csoportra bonthatók:

1. ezen még nem gondolkodtam / nem tudom,
2. bármi, ami a témával kapcsolatos,
3. pontos igények megfogalmazása, melyek közül a leggyakoribb: internetes közösségek, fiatalokkal kapcsolatosan alkalmazható kreatív technikák (önmagunk elfogadtatásától a módszertanig), a gyermekek/fiatalok szükségletei és problémái (drogabúzustól a hiperaktivitásig), motiváció és közösségfejlesztés.

Mint látható, a válaszok tág körben mozognak, ezért a következő kérdés zárt módon, lehetőségek felsorolásával szűkítette a kört. A válaszadók prioritásait itt a **szabadidős közösségek – utcai munka – gyermek és a tér, a jó gyakorlatok megismerése, valamint az**

ifjúsági szubkultúrák megismerése jelentette. Ahogy ez, és a következő kérdésre adott válaszok is megjelenítették, a stúdium során a potenciális résztvevők szeretnék **a gyakorlati ismeretekre helyezni a hangsúlyt (29 fő adta ezt a választ).** Ez visszautal a képzéssel magával kapcsolatos szükségletfelmérésre, ahol szintén gyakorlatközpontúságot várnak tőlünk.

Az oktatási módszerek közül egyértelműen a más előadó meghívása dominált a válaszokban (32 válasz), azonban leendő hallgatóink interaktív előadás, kiscsoportos munka vagy filmnézés és –elemzés révén szintén úgy vélik, hogy sokat tanulhatnának a témáról.

Utolsó előtti kérdésem a számonkérési módszerre irányult, s **a válaszok szintén hallgatói aktivitást mutattak.** Leginkább házi dolgozat, illetve kiselőadás – referátum formájában szeretnék teljesíteni a válaszadók a tárgy követelményeit.

Végül, lezárásként, fontosnak tartottam egy nyitott, „egyéb, amit elmondani szeretnél” kérdés felvetését. A visszajelzések a kialakítandó modullal kapcsolatosan pozitívak:

„6) Nagyon érdekes a téma, és azt gondolom, hogy ezzel fontos foglalkozni.

9) Nagyon jó ötlet és megtisztelő, hogy a képzésben résztvevők véleményét is megkérdezik.

12) Úgy vélem, hogy igen hasznos lenne ez a tárgy a szociális munka szakon, mert színes és változatos témák vannak mögötte.

23) Jó, és érdekes lenne ez a tantárgy, mind a szocmunkásoknak, mind az ifiseknek hasznos lehet.

26) Nagyon jó kezdeményezésnek tartom a tantárgyat. Véleményem szerint szükséges, hogy a leendő szociális szakemberek a gyermekek helyzetét nem csak a törvényi háttér alapján ismerjék, hanem a képzés során betekintést nyerjenek a gyermekekkel foglalkozó más szakemberek munkájába is.

37) nagyon fontosnak tartom a tantárgyat, mert a gyermek és ifjúság körében még inkább szükség van a közösségfejlesztésre”

A Gyermekek és ifjúság a közösségekben című modul alapozásának harmadik forrása a Széchenyi István Egyetem Szociális Munka (BA) szak és Ifjúságsegítő szak (FSZ), valamint az Interprofesszionális szemléletű közösségi munka szakirányú továbbképzés szak tanterve. A tanterveket áttekintve a modul alapozásához több tárgy is hozzájárul, lehetőséget adva a koncentrációra. Ilyen a „Gyermekjóléti szociális munka” tárgy az alapképzésben, melynek elméleti-gyakorlati alapvetéseit (gyermekvédelmi ellátórendszer, munkaformák – pl.

esetkonferencia, stb.) egészítheti ki a lenn tárgyalt modul a gyermekekkel és fiatalokkal folytatott közösségi munka lehetőségeivel. Gyakorlatok szempontjából leginkább a „Projekt 1-2.” biztosíthatja a jó példák kipróbálását, illetve a közösségi munka gyakorlását.

A szakirányú továbbképzésben a „Közösségek megismerése”, „Közösség- és szükségletfelmérés”, „Társadalmi felelősségvállalás”, illetve a „Közösségfejlesztés eszközei” című stúdiumok által kialakított tudásokra és fejlesztett képességekre támaszkodhatunk, specializálva az itt szerzett tudást a gyermeki és ifjúsági közösségek felé. A 2. félév során futó „Közösségfejlesztés metodikája” és „Interprofesszionális közösségekben és civil tevékenységben” elméleti stúdiumok gyakorlati aspektusainak feltárására jó alkalmat biztosít a modul jó gyakorlatok bemutatása révén, valamint a „Közösségfejlesztés” gyakorlat kiváló terephelyet biztosít a jó gyakorlatokból leszűrt módszerek kipróbálására.

2.2. A modul lényege, célok

A fenti, alapozó tárgyakat és az általuk közvetített ismereteket tekintve jelen modulnak nem az a célja, hogy alapvető ismereteket oktasson a gyermekvédelemről, hanem az, hogy a közösségre koncentrálna végigkövesse egy gyermek életében a közösségek megjelenését és az ott folytatható munkát, az interprofesszionális jegyében.

A modul gerincét tehát a különböző gyermek és ifjúsági közösségekben folytatott munka adja, melynek interprofesszionális jellegét igyekszünk kiemelni, építve a hallgatók előzetes ismereteire, gyakorlati tapasztalataira. Mindez azt is célként tűzi ki, hogy elsősorban a gyermekek jólétének kérdésköreire koncentráljunk, és az általános gyermekvédelmet vegyük alapul a kurzus kialakításakor, valamint preventív szemléletet érvényesítsünk.

További cél, hogy a hallgatók aktív tanulási és sok gyakorlatot, önálló ismeretszerzést alapul vevő folyamaton keresztül meg tudják fogalmazni, hogy az őket leginkább érdeklő gyermek és ifjúsági közösségek számára milyen fejlesztési lehetőségek adódhatnak, illetve munkaformák alkalmazhatók. Szintén lényeges, hogy a munkaformák és a lehetőségek számbavétele közben meg tudják találni és motiválni azokat a szakembereket (akár más területről is), akik segíthetik őket a kitűzött célok megvalósításában.

3. Tartalom

- **Téma bevezetése:**

Fogalomtár: ifjúsági közösségfejlesztés, ifjúságsegítő, ifjúsági referens, ifjúsági ház, ifjúsági információs pont.

Az ifjúsági közösségekben végzett munka feltételei, szereplői.

Az ifjúsági közösségekben végzett munka dilemmái.

Az ifjúsági közösségi munka lehetőségei és gátló tényezői.

A közösségi munka alapelvei.

A közösségfejlesztő szerepei.

A fiatalok aktivizálását segítő komplex módszerek (közösségi felmérés, tudástérkép készítése, cselekvési terv készítése).

Az ifjúsági közösségi munka lépéseinek egyszerűsített sémája – facilitálás, menedzselés.

Választható lehetőségek: ifjúsági stratégia-cselekvési terve elkészítése; már elkészült tervek másodelemzése.

- Az „**Oktatási intézmények közösségei, közösségi munka az iskolában**” című témát indokolja, hogy a gyermekek, fiatalok másodlagos szocializációs közege az oktatási intézmény, ahol életük nagy részét töltik, a közösségi munkát végző szakember számára tehát e közeg és az ott történtek megismerése lényeges. Az oktatási intézmények emellett kiváló terepet nyújtanak az interprofesszionális együttműködés megvalósítására.

A téma felépítése: az iskolai szociális munka gyakorlati modelljei; a közösségi iskola; az iskolai erőszak formái és alternatív megoldási lehetőségek közösségfejlesztéssel; pedagógia és szociális munka együttműködési lehetőségei a közösség fejlesztése érdekében.

Választható lehetőségek: tetszőlegesen kiválasztott oktatási intézmény közösségi felmérése és a fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- A „**Szabadidős közösségek – utcai szociális munka – a tér és a gyermek**” témakör bevezetését indokolja az utcákon egyre nagyobb méreteket öltő csellengők létszáma, valamint a modulra vonatkozó szükségletfelmérésben megjelenő igény (első helyen preferált témakör).

A téma felépítése: alternatív szabadidős lehetőségek (MÁLTA típusú játszóterek, kamasz-tanya, PLAZA Színterek, ifjúsági irodák és klubok lehetőségei, tehetséggondozó programok, stb.); az utcai szociális munka lehetőségei; a tér hatása a gyermekek és fiatalok közösségeire.

Választható lehetőségek: kerekasztal beszélgetés utcai szociális munkásokkal; kerekasztal beszélgetés építészekkel.

- Az „**Ifjúsági szubkultúrák**” témakör tárgyalása lényeges a modulon belül, hiszen a fiatalok közösségei gyakran ilyen formákban jelennek meg, a közösségfejlesztő szakemberek számára pedig létfontosságú, hogy alapvető ismeretekkel rendelkezzenek a célcsoport hovatartozásáról, gondolkodásmódjáról.

A téma felépítése: Kultúrák, szubkultúrák, ifjúsági csoportok alakulása a '70-es évektől napjainkig, vizsgálatok, devianciák, környezeti tényezők. A szubkultúra kialakulása, fennmaradása és változása, határai. A legjellemzőbb szubkultúrák bemutatása a mai Magyarországon: emo, rap, rocker, rasztafári, popper, jampi, punk.

Választható lehetőségek:

Filmek, riportok megtekintése és elemzése a témával kapcsolatosan:

<http://www.rtlklub.hu/musorok/fokuszplusz/videoak/131085> Kibékítettük a zenei irányzatok harcosait 2011. június 04.

<http://www.youtube.com/watch?v=XYPZmOCGTJc> (szub)Kultúrák közti párbeszéd?

<http://www.youtube.com/watch?v=kjTeq0wb7eU> „Soha nem szeretném érezni újra a földet a lábam alatt, utazunk hát a legjobb barátommal!”

DJ, illetve egy-egy szubkultúra képviselőjének meghívása kerekasztal beszélgetésre.

- A „**Gyermekjóléti és – védelmi intézményekben kialakuló gyermekközösségek**” című téma relevanciáját már a projekttel kapcsolatos szükségletfelmérés is

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

bizonyította, hiszen a legtöbb hallgató úgy látta, hogy ezen a területen van a legnagyobb szükség interprofesszionális szemléletű közösségi munkára.

A téma felépítése: az intézményekben kialakuló homogén és heterogén csoportok pszichés és társadalmi jellemzői; az intézményekben dolgozó szakemberek jellemzői és együttműködési lehetőségei (jogszabályon belül és kívül); a közösségfejlesztés eszközei (szabadidős lehetőségek; társadalmi/érdekvédelmi tevékenységek; terápiák – munka, Ayres-terápia, művészeti – drámapedagógia, élménypedagógia, kreatív technikák); az intézményekben kialakuló közösség hatása a tágabb társadalmi környezetre.

Választható lehetőségek: drámapedagógiai – élménypedagógiai ízelítő, csoportfoglalkozás keretében.

- Az „**Internetes közösségek**” témájának indokoltságát a szükségletfelmérés nyitott kérdésre megfogalmazott válaszok adják, valamint az a tény, hogy az infókommunikációs társadalomban egyre több fiatal választja a közösségi élet és kommunikáció ezen formáját.

A téma felépítése: az internethez való hozzáférés alapadatai Magyarországon; hogyan, hol és mire használjuk az internetet?; az internethasználat társadalmi és pszichés hatásai; online közösségek jellemzői, előnyei, hátrányai, lehetőségei, veszélyei; az online közösségek formái.

Választható lehetőségek: kiscsoportos munkában konkrét online közösség kiválasztása, elemzése, bemutatása; kiscsoportos munkában az elérhető fiatalok (rokonok, barátok, csoporttársak, stb.) online közösségekben való részvételének felmérése.

- Az „**Ifjúsági közösségek totális intézményekben**” című téma ismertetése fontos része a modulnak. Bármilyen oktatási formában keveset hallani ma a büntetés-végrehajtási intézményekben, a pszichiátrián vagy a gyermekotthonokban levő közösségekről, illetve ezek fejlesztésének fontosságáról, a fiatalok reintegrálása érdekében. A téma célja tehát ezen hiányosságok pótlása.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

A téma felépítése: Közösségek kialakulása a büntetés végrehajtási intézményekben, a pszichiátriákon és a gyermekotthonokban; előélet - ott lét /ott tartózkodás – utó élet; börtönművelődés lehetőségei; gyakorlatok bemutatása; interprofesszionális együttműködés a büntetés-végrehajtásban és a pszichiátrián dolgozókkal.

Választható lehetőségek: ombudsmani vizsgálatok másodelemzése; riportok megtekintése:

Tököli börtön – Interjú a rabokkal, örökkel, külsős szakértőkkel (kb. 50 perc)

1. rész: <http://www.youtube.com/watch?v=i0acWWZ3xsY>
2. rész: http://www.youtube.com/watch?v=DX_BaLnpmYg
3. rész: <http://www.youtube.com/watch?v=UbxVTDi8fqM>
4. rész: <http://www.youtube.com/watch?v=SZbcm8GMLrM>
5. rész: <http://www.youtube.com/watch?v=SNaTNeMbCsY>

Vadaskert Gyermekpszichiátria: <http://www.vadaskertalapitvany.hu/>

A pszichiátriai gondozók integratív működése:

http://193.225.50.35/OPK/hirek/20110316/Dunakeszi_PGI_bemutatasa_NA.pdf

Talán van megoldás?: <http://www.youtube.com/watch?v=vDshTf8DIT4&NR=1>

„Vitafélóra”: (Velük mi lesz?)

<http://www.youtube.com/watch?v=API89DHH6JI>

http://hvg.hu/itthon/20101214_ombudsman_vizsgalat_gyermekvedelem

- A „**Kortárssegítés**” témájú rész feldolgozásának indokoltságát a stúdiumokat felvevő potenciális hallgatók életkora (átlagos életkor a modulra vonatkozó szükségletfelmérés kérdőívet kitöltőknél 26,5 év) és segítő foglalkozása egyaránt determinálja, így a téma feldolgozása is kettős: egyrészt információkat közvetít, részben kortárssegítő képzést ad, másrészt pedig a kortárssegítés szervezésével, menedzselésével, facilitálásával kapcsolatosan közvetít (főként gyakorlati) ismereteket.

A téma felépítése: életciklus modell – krízisek; a serdülőkor jellemzői – a kortárs csoport szocializációs mivolta; prevenció-intervenció-rehabilitáció; kortárssegítők és kortársoktatók definiálása; a kortárssegítő program előnyei-hátrányai-lehetőségei-veszélyei; a program céljai; a programot segítő és gátló tényezők; kortárssegítő tevékenység; a kortárssegítők segítése – menedzselés,

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

koordináció, készségek fejlesztése (kapcsolatteremtés, kommunikáció, konfliktuskezelés), szupervízió, hatékonyság.

Választható lehetőségek: kortárssegítők meghívása; emberi jogok képzésbe betekintés ifjúságsegítő hallgatók bevonásával; kortárssegítő kommunikációs és konfliktuskezelő tréningből ízelítő.

- A „**Civil szervezetek ifjúságsegítő és gyermekjóléti tevékenységei**” című téma – bár a modulra irányuló szükségletfelmérésben az utolsó helyet foglalja el a preferált témák között – indokoltságát az adja, hogy a legtöbb jó gyakorlatot a civil szervezetek tudják felmutatni a témakörben. A szervezetek felépítettségükből adódóan közösségformáló és – létrehozó erőként működnek, egy-egy település esetében alapvető közösségi feladatokat ellátva.

A téma felépítése: a Nyugat-dunántúli régióban működő ifjúságsegítő és gyermekjóléti tevékenységet folytató civil/nonprofit szervezetek alapvető sajátosságai; a börcsi Faluvédő és Művelődő Egyesület, valamint az ISZKIRI bemutatkozása; Élettér Közösség- és Településfejlesztő Egyesület (Komárom) bemutatkozása; MIKULÁS BIRODALOM Alapítvány bemutatkozása; Méhecske Közhasznú Alapítvány bemutatkozása; Gézengúz Alapítvány bemutatkozása; LURKÓ Alapítvány bemutatkozása.

Választható lehetőségek: a civil szervezetek képviselőinek meghívása, bemutatkozása.

- A „**Jó gyakorlatok megismerése minden témakörben**” című téma a modulra irányuló konkrét szükségletfelmérés kérdőívének válaszadói között 2. helyen preferált téma. Szintén indokoltságát támasztja alá, hogy potenciális hallgatóink 24-76% arányban a gyakorlat mellett tették le a voksot.

A téma felépítése: a Széchenyi István Egyetem kortárssegítő programja, Add tovább! Fiatalok a települési közösségekért című program, Szt. Cirill és Method Alapítvány Gyermek- és Családok Átmeneti Otthona megismerése, Kamasz Tanya Országos Mintaprojekt és Fogycsökkentő Fiatalok Nappali Intézménye megismerése, Eötvös József Általános Iskola megismerése.

Választható lehetőségek: intézménylátogatás és kerekasztal beszélgetés a Gyermek- és Családok Átmeneti Otthona, valamint az Eötvös József Általános Iskola szakembereivel.

3.1. Képzési formák

A modul a következő képzési formákban jelenhet meg:

- választható súdium BA és FSZ szakokon,
- választható stúdium szakirányú továbbképzésben,
- akkreditált továbbképzés szociális továbbképzési rendszerben.

3.2. Tanulási tevékenységek

A modulban kialakított tanulási tevékenységek nagymértékben épülnek a hallgatók aktivitására és önállóságára, ahogy ez a modullal kapcsolatos szükségletfelmérésben igényként is megfogalmazódott. A katedrális oktatást követő, előadás formájú stúdiumokkal ellentétben itt cél a nemformális tanulás eszközeinek változatos alkalmazása, a gyakorlat-orientáltság, a hallgatói szükségletekkel összhangban. Ennek érdekében az alkalmazandó tanulási tevékenységek a következők:

- meghívott előadó
- film/riport feldolgozás
- kiselőadás, referátum
- jó gyakorlatok bemutatása
- interaktív előadás
- kiscsoportos munka.

A megközelítés és feldolgozás elve:

- A gyermek és ifjúsági közösségek megjelenési színtereit, kialakulását jellemző legfontosabb területek mentén, az interprofesszionális közösségi munka lehetőségeinek, eszközeinek és módszereinek, illetve jó gyakorlatainak tanulmányozása ellátórendszeren belül és azon kívül annak érdekében, hogy a hallgató reflektív, kreatív, a közösségeket facilitáló szakemberré váljon.

- Több szempontú megközelítés (pszichológiai, szociológiai, szociálpolitikai és jogi diszciplínák).
- Az interdiszciplináris megközelítéssel összhangban az interprofesszionális (szakmai és szakmaközi együttműködés, team-munka, kapcsolatépítés) hangsúlyával.

A fenti tevékenységek és feldolgozási elvek az alábbi kompetenciák kialakulását segítik:

Alapos tájékozottság, hiteles kommunikáció, nagyfokú kreativitás a gyermekek és ifjúság témakörében, illetve a gyermekek és fiatalok felé. Pro-aktivitás, kezdeményező módon való fellépés a gyermek és ifjúsági közösségekben. Fejlesztő folyamatokban szakmai segítőként való közreműködés; az együttműködés készségeinek fejlesztése különböző szakmabeli szakemberekkel, szervezetekkel, önkormányzati, civil, vállalati és közösségi képviselőkkel, vezetőkkel. Önálló tanulásirányítási technikák kialakítása és begyakorlása; több szempont egyidejű mérlegelésének szemléleti és technikai kialakításának támogatása; referálási képességek fejlesztésének támogatása; felelősség- és kompetenciahatárok felismerésének és megtartásának, kialakításának és begyakorlásának támogatása.

3.3. Képzési szint

A modul rugalmasságából, alakíthatóságából, a releváns témák válogathatóságából adódóan több képzési formában is adekvát, így például:

- alapképzés (BA)
- felsőfokú szakképzés (FSZ)
- szakirányú továbbképzés
- szociális továbbképzési rendszerben akkreditált továbbképzés.

3.4. Értékelés

- Folyamatos, a félév során nyújtott teljesítmény és a kontaktórákon való megjelenés alapján történik, 5 fokozatú skálán (elégtelentől a jelesig).

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- Az elfogadás feltétele: egy, a képzés során megbeszélte, gyermek és ifjúsági közösségekhez kapcsolódó témakörben, csoportos munkában kidolgozott referátum előadása és anyagának leadása.

3.5. Tanulási formák időkeretei

- Szakirányú továbbképzésben 10 kontakt óra/félév.
- PILOT képzésben (BA és FSZ hallgatók számára) 40 óra/félév.
- Továbbképzési rendszerben akkreditált továbbképzésben 40 óra/képzés.

Mivel a modul nagymértékben alapoz a hallgatói aktivitásra és önálló tanulásra, a hallgató maga felelős tanulási folyamatáért, ezért az órák valójában csak kontakt óráknak tekinthetők, ahol az önálló tanulási irányvonalak kialakítása, az egyes témakörök felvetése történik meg. Ezek alapos kidolgozása, áttekintése azonban hallgatói feladat.

Irodalomjegyzék

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Az Országgyűlés 47/2007. (V. 31.) OGY határozata a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007–2032 Letölthető innen: http://www.gyerekesely.hu/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,9/Itemid,3/
- „...Hogy általuk legyen jobb!” Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024 www.mobilitas.hu/uploads/1/hirek/3179/fajlok/NIS%20.doc
- Szilvási Léna: Gyermek-család-társadalom. (Hilscher-ELTE, 1996) p:25-77, 108-127, 131-197.
- Budai I. (1995) (összeállította és szerkesztette): Tanulmányok a gyermekjólét köréből vagy Gyermek- szülők- szakemberek. Szöveggyűjtemény szociális képzésben részt vevő hallgatóknak és gyakorló szakembereknek. Esztergom
- Sziszik Erika-Klér Andrea: Akikért a törvény szól. Esély 2000/2.
- Szöllősi Gábor: Hogy fogalmunk legyen róla. Esély 2000/4.
- Darvas Ágnes-Tausz Katalin (2003): Gyermekszegénység és társadalmi kirekesztődés. Kapocs
- Legyen jobb a gyermekeknek! 2007-2032 nemzeti stratégia – internetes és egyéb jogtárak
- Papp Krisztina: Gyermekjóléti szolgálatok főbb működési problémái. CSGYI 2000/4. 2.p.-3.p.
- Pataky Zsuzsa: A jelzőrendszer működtetése. CSGYI 2000/4. 4.p.-11.p.
- Szöllősi Gábor: Szakmai modellek a gyermekjóléti szolgálatnál végzett segítő munkában. CSGYI 2001/1. 16.p.-20.p.
- Hienz J. Kersting: A lehetőségek kiterjesztése. In: Amivel még nem számolunk... Interprofesszionális együttműködés és szociális munka. SZIF-Kávé Kiadó, Bp.-Győr, 2001. 93.p.-104.p.
- Mohácsi A.- Lakatos Fné: Az esetkonferencia, mint az IP együttműködés jelenlévő formája a hazai gyakorlatban. In: Amivel még nem számolunk... Interprofesszionális együttműködés és szociális munka. SZIF-Kávé Kiadó, Bp.-Győr, 2001. 140.p.-164.p.
- Lovas Zsuzsa: A mediáció. CSGYI 1999/1. 13.p.-17.p.
- Neményi Eszter: Titoktartási vagy jelentési kötelezettség gyermekek szexuális bántalmazása esetén. Család-Gyermek-Ifjúság 2001/5. 9.p.-20.p.
- Diósi Pál: Legénytoll a láthatáron I-II. Esély 1999/6. és 1997/1.
- Rácz József-Hoyer Mária: Fiatalkori devianciák és kortárs csoportok. Esély 1995/3.
- Sárík Eszter: A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzési lehetőségei. CSGYI 2000/2. 4.p.-14.p.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- Tóth Andrea: Gyermekkorú bűnelkövetők. CSGYI 2001/6. 17.p.-25.p.
- Komáromi Éva: A droghasználat kialakulásának okai. In: Tanulmányok a kábítószer-problémáról (szerk. Ritter Ildikó) Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, 2001. 72.p.-85.p.
- Rácz József: Terápiás intervenciók. In: Tanulmányok a kábítószer-problémáról (szerk. Ritter Ildikó) Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, 2001. 124.p.-181.p.
- Vidra-Szabó Ferenc: "Soha többé nem megyek haza...!" Esély 2001/5.
- Illyés Sándor (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek Egyetemi Kiadó, Budapest, 2000
- Kötet az egészségkárosultakról. Esély füzetek 3., Esély Közösségfejlesztő és Családsegítő Szolgálat, 1995. 76-81.
- Negrea V.-Büki P.: A speciális gyermekotthonokról. CSGYI 1999/4. 3.p.-8.p.
- Vajda Zsuzsanna: Az iskola, a társadalom és a társadalmi hátrányok. Esély 2003/3
- Aronson, E. (2009) *Columbine után, Az iskolai erőszak szociálpszichológiája* Ab Ovo, Budapest
- Bácskai, E. – Gerevich, J. (2000) *A kortárssegítés tanári kézikönyve* Vác, Egészséges Ifjúságért Alapítvány
- Groska, É. – Huszti, É. – Varga, M. (2007) *Édes és sós: receptek a helyi ifjúsági munkához* Közös Nevező Egyesület, Nyíregyháza
- Herczog, M. (2007) *Gyermekbántalmazás* Complex Kiadó Kft., Budapest
- Máté, Zs. – Szemelyácz, J. (2009) *Az iskolai szociális munka kézikönyve* Indit Közalapítvány, Pécs
- Varga, A. T. – Vercseg, I. (2001) *Közösségfejlesztés* Magyar Művelődési Intézet, Budapest
- *A digitális jövő térképe*, <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b027.pdf>
- *Online közösségek*, <http://mek.niif.hu/05400/05485/05485.pdf>
- *Az ifjúsági munka fogalomtára* (2006) (szerk. Bánszegi Zsuzsa) Ifjúsági Munkások Szakmai Módszertani Egyesülete
- Albert Zsolt – Keszeg Vilmos [szerk.] (2007): *Csoportok és kultúrák. Tanulmányok a szubkultúrákról.* BBTE – KJNT, Kolozsvár
- Cohen, Albert K. (1969): *A szubkultúrák általános elmélete.* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
- Demetrovics Zsolt [szerk.] (2000): *Diszkódrogok, drogfogyasztók, szubkultúrák.* Animula, Budapest
- Eszenyi Miklós [szerk.] (2005): *Deviáns ifjúsági szubkultúrák és művelődési lehetőségek.* M.Kult. Közösségi és Turisztikai Egyesület, Budapest, Miskolc
- Gábor Kálmán – Jancsák Csaba (2006): *Ifjúságszociológia.* Belvedere Meridionale, Szeged

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- Piczil Márta: Kultúra és szubkultúra elméletek. In: Pikó Bettina [szerk.] (2002): A deviáns magatartás szociológiai alapjai és megjelenési formái a modern társadalomban. JATEPress, Szeged 43 – 52. old.
- Rácz József: (1998): Ifjúsági szubkultúrák, intézmények, devianciák. Válogatott tanulmányok. Scientia Humana, Budapest
- A szubkultúrák határai, létrejötte, fennmaradása, változása: <http://passzio.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=5735>
- Ainlay, Stephen C. – Crosby, Faye: Stigma és igazságosság – a különbözőség dilemmája. In: Bíró Judit [szerk.] (1998): Deviációk. Új Mandátum, Budapest
- Andorka Rudolf (1997): Bevezetés a szociológiába. 516 – 526. old. Osiris, Budapest
- Demetrovics Zsolt (2007): Drog, család, személyiség. Különböző típusú drogok használatának személyiségpszichológiai és családi háttere. L'Harmattan, Budapest
- Piczil Márta: Egyéb, devianciát meghatározó elméletek. In: Pikó Bettina [szerk.] (2002): A deviáns magatartás szociológiai alapjai és megjelenési formái a modern társadalomban. JATEPress, Szeged 65 – 73. old.
- Pikó Bettina [szerk.] (2005): Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomban. L'Harmattan, Budapest
- Rácz Attila Endre: Graffiti: deviancia és művészet. In: Pikó Bettina [szerk.] (2002): A deviáns magatartás szociológiai alapjai és megjelenési formái a modern társadalomban. JATEPress, Szeged 151 – 161. old.
- Rácz József – Hoyer Mária (1995): Fiatalkori devianciák és kortárs csoportok szerepe. Esély, 3. szám, 44 – 56. old.
- Rosta Gergely [szerk.] (2003): Ifjúság – értékrend – vallás. Faludi F. Akadémia, Budapest
- Andorka Rudolf (1997): Bevezetés a szociológiába. 586 – 589. old. Osiris, Budapest
- Gázsó Ferenc (1992): Rendszerváltás és ifjúság. MTA PTI, Budapest.
- Gábor Kálmán (2003): Információs társadalom és az ifjúság. Belvedere Meridionale, Szeged
- Horváth Sándor (2009): Kádár gyermekei. Ifjúsági lázadás a hatvanas években. Nyitott Könyvműhely, Budapest
- Illés Iván (1991): Nemzedékek, elitek, ciklusok. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
- Kabai Imre (2006): Társadalmi rétegződés és életesemények. A magyar fiatalok a posztindusztriális korszakban. Új Mandátum, Budapest
- Rácz József (1990): A '80-as évek ifjúsági szubkultúrái Magyarországon. Valóság, Budapest 69 – 82. old.
- Takács M. József: A dühöngő ifjúságtól a Woodstock nemzedékig. Rubicon, 1998/8

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- Szapu Magda (2002): A zúrkorszak gyermekei. Mai ifjúsági csoportkultúrák. Századvég, Budapest
- Babbie, Earl (1996): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. 337 – 372. old. Balassi Kiadó, Budapest
- Demetrovics Zsolt (2001): Droghasználat Magyarország táncos szórakozóhelyein. L'Harmattan, Budapest
- Demetrovics Zsolt – Rácz József (2008): Partik, drogok, ártalomcsökkentés. Kvalitatív kutatások a partiszcenában. L'Harmattan, Budapest
- Harman, Lesley D.: Köztük lenni: megfigyelés és marginalitás. In.: Bíró Judit [szerk.] (1998): Deviációk. Válogatott tanulmányok. Új Mandátum, Budapest 60 – 92. old.
- Boros János (2002): Börtönpszichológia. Rejtjel, Budapest
- Demetrovics Zsolt (2005): A droghasználat és pszichiátriai komorbiditása. Addiktológia 4. évf. 3. szám, 319 – 340. old.
- Herczog Mária [szerk.] (2003): Megbékélés és jóvátétel. Kézikönyv a helyreállító igazságszolgáltatásról. Család, gyermek, ifjúság kiemelten közhasznú egyesület, Budapest
- Lukács Tibor (1987): Szervezett dilemmánk: a börtön. Magvető, Budapest
- Melton, Gb (1990): Gyermekvédelem: Csinálok egy rossz helyzetet. Kortárs Pszichológia 35. szám
- Schmidt Attila (1986): Ott túl a rácson. Népszava, Budapest